

Til Stortingets energi- og miljøkomité

NATURVERNFORBUNDETS INNSPILL TIL STORTINGETS BEHANDLING AV MELD. ST. 13 (2020–2021) KLIMAPLAN FOR 2021–2030

Hovedbudskap

Naturvernforbundet setter pris på at regjeringen endelig har lagt fram en plan for utslippskutt og finner flere positive grep i meldingen. Men planen er ufullstendig, og særlig savner vi følgende – som vi kommenterer nærmere med konkrete forslag til forbedringer:

- En plan for utslippskutt i alle sektorer, der ambisjonsnivået økes
- Virkemidler som frigjør fornybar energi gjennom energieffektivisering for å erstatte fossil energi og spare naturen for kraftutbygginger
- Klare rammer for at transportpolitikken prioriterer infrastruktur som reduserer klimagassutslipp og bidrar til andre natur- og miljøforbedringer
- Virkemidler som reduserer kjøttforbruket og gjør kjøttproduksjonen mer bærekraftig
- Virkemidler som reduserer klimafotavtrykket fra forbruk og avfall
- Virkemidler som reduserer olje- og gassutvinningen og fører til omstilling
- Sterkere innsats for å øke karbonlagring i naturlige økosystemer og hindre arealinngrep som forstyrrer naturlige karbonlagre

Klimamålet

Målet for utslippskutt følger ikke opp EUs oppdaterte klimamål eller Parisavtalen på en tilstrekkelig måte.

Våre forslag:

- Målet økes til 55 prosents reduksjon for alle Norges utslipp i 2030 sett i forhold til 1990-nivå.
- Tiltak og virkemidler i klimaplanen må være i tråd med dette målet.

Generelle virkemidler

Det er positivt at regjeringen ønsker å trappe opp CO₂-avgiften (i kvotepliktig sektor: den totale CO₂-prisen) til 2000 kroner/tonn innen 2030. Vi understreker at CO₂-avgiften bare er ett av flere virkemidler, og at mer styringseffektive grep som forbud og påbud må brukes der det er hensiktsmessig.

Våre forslag:

- Økt CO₂-avgift må ikke resultere i en reduksjon i andre avgifter med miljøvirkning, som veibruksavgiften og flypassasjeravgiften.
- En ordning med *klimaavgift til fordeling* bør utredes som en mulighet som kan skape større begeistring for rask opptrapping av CO₂-avgiften, på en måte som ikke gjør staten avhengig av høye inntekter fra miljøavgifter.

Energibruk

Den fossile energibruken må fases ut. For å oppnå dette uten stort behov for ny kraftproduksjon som øker presset på naturen, må vi utnytte energien mer effektivt. I tillegg må vi unngå at bruk av knappe bioressurser ødelegger naturmangfoldet og hindrer naturlig karbonlagring.

Våre forslag:

- Det trengs en plan for å nå målet om 10 TWh redusert energibruk i bygg innen 2030.
- Støtteordningene i Enova til energieffektivisering må styrkes.
- Det må innføres hvite sertifikater (energispareforpliktelser) som nytt virkemiddel for å realisere det store potensialet for redusert energibruk.
- Det må innføres forbud mot bruk av fossil energi på flere områder, for eksempel byggvarme og bygge- og anleggsplasser, tilsvarende forbudet mot fossil oppvarming, slik at det gir forutsigbarhet.
- Vi trenger en helhetlig plan for de knappe bioressursene som viser hvor mye som kan høstes på bærekraftig vis, uten at det svekker naturens naturlige opptak og lagring av CO₂, og som angir hvordan ressursene kan brukes på best mulig måte i et miljøperspektiv.
- Norge bør ikke gjøre seg avhengig av importert biodrivstoff. Til gjengjeld bør avfallsbasert biogassproduksjon få en større plass.

Transport

For å oppnå tilstrekkelig raske kutt i klimagassutslipp og samtidig redusere hele spekteret av miljøutfordringer på transportområdet – på en energieffektiv måte med minst mulig bruk av biodrivstoff – må veksten i de mest energikrevende og miljøbelastende transportformene som veitransport og luftfart snus.

Våre forslag:

- Målet om nullvekst i personbiltransporten i byene må videreføres og skjerpes. De større byene må få et mål om at trafikken reduseres med minst 20 prosent innen 2030.
- Målet om at 30 prosent av godstransporten med lastebil over 300 kilometer skal flyttes til sjø og bane, må innfris innen 2030, og Nasjonal transportplan (NTP) må følge opp med virkemidler.
- Prosjektene i NTP må bidra til raske utslippskutt og miljøforbedringer og må baseres på kunnskap om blant annet nyskapt trafikk og klimakonsekvenser av bygging og arealbruksendringer.
- Luftfarten må ikke få vokse tilbake til gamle høyder. Avinors mandat må tydeliggjøres slik at selskapet ikke skal jobbe for trafikkvekst, og planene om en tredje rullebane på Gardermoen må legges bort. Klimaplanens punkt om en felles nordisk avgift på flydrivstoff må realiseres.

Jordbruk

Vi må utvikle et bærekraftig jordbruk som gir signifikante kutt i klimagassutslipp og stanser tapet av naturmangfold. For å få til dette må statlige kostholdsråd innfris, noe som betyr at kjøttforbruket må reduseres. I tillegg må kjøttproduksjonen legges om til å bli mer klimavennlig og bidra til økt naturmangfold gjennom mindre bruk av kunstgjødselbasert og importert kraftfôr og mer bruk av lokale ressurser, blant annet naturbeitemark.

Våre forslag:

- Vi trenger sterkere virkemidler for å redusere kjøttforbruket ned til det nivået som statlige kostholdsråd sier. Om ikke mer informasjonstiltak er tilstrekkelig, må flere virkemidler innføres, for eksempel forbruksavgift på kjøtt.
- Gjennom jordbruksoppkjøret må det på plass virkemidler som stimulerer en mer bærekraftig kjøttproduksjon basert på bruk av lokale ressurser.

Forbruk

Produksjon av forbruksvarer står for en stadig større andel av klimafotavtrykket vårt, og en betydelig del av dette gir utslipp i land med en svakere klimapolitikk. Denne trenden må brytes. Beregninger viser at en overgang til en sirkulær økonomi i Norge kan gi mer enn 100 000 nye arbeidsplasser.

Våre forslag:

- Reklamasjonsretten må forsterkes for å øke tings levetid.
- Innbyggerne må få en rett til å få reparert produkter gjennom strengere krav til reparerbarhet og tilgang til reservedeler og manualer.
- Det må stilles krav om CO₂-merking av forbrukerprodukter.
- Reparasjon og utleie må fritas for merverdiavgift.
- Skatte- og avgiftssystemet må gjennomgå for å finne de beste og mest effektive virkemidlene som fremmer en sirkulær økonomi.

Avfall

Størsteparten av fossilt karbon i norsk avfall kommer fra plast. Vi trenger tiltak og virkemidler, gjerne tidlig i verdikjeden, som reduserer mengden plastavfall og øker utsorteringsgraden av plast fra husholdninger og næringsliv.

Våre forslag:

- CO₂-avgiften på forbrenning av avfall må suppleres med flere virkemidler som blant annet hindrer at avfallet isteden eksporteres, og avgiften bør deretter økes.
- Avgiften må følges opp med utvidet produsentansvar for produsenter og importører av all plast.

Olje og gass

Petroleumssektoren, med store utslipp i Norge og som bidragsyter til betydelige klimagassutslipp globalt, omfattes i hovedsak ikke av klimaplanen. Økt CO₂-pris er imidlertid et godt virkemiddel også her. Forbud mot fakling nevnes som fungerende politikk. Fakling pågår likevel i stor grad og utgjør alene 1,6 prosent av Norges klimagassutslipp.

Våre forslag:

- Det må ikke tildeles nye utvinningstillatelser, og kommende vedtak må redusere utvinningsomfanget.
- Forbudet mot fakling og andre utslipp (som NMVOC) må håndheves.

Naturlig karbonlagring

En intakt natur er avgjørende for å redde artsmangfoldet, kutte klimagassutslipp og dempe de negative konsekvensene av klimaendringene. Arealinngrep i form av nedbygging av myr, skog og andre økosystemer gir store klimagassutslipp og reduserer det naturlige lageret og opptaket av CO₂. Vi trenger derfor bedre arealplanlegging og et strengere vern om naturen, foruten tiltak som restaurerer natur.

Våre forslag:

- Nye torvuttak må forbys. Inntil dette er på plass, må det innføres avgift på torv (primært i form av forbruksavgift på både norskprodusert og importert torv).
- Stortinget må understreke at strategien for å hindre nedbygging av myr må komme raskt og inneholde effektive virkemidler.
- Skogplanting på nye arealer og gjødsling av skog må ikke bli en del av klimaplanen, da dette har en usikker klimaeffekt og er negativt for naturmangfoldet.
- Krav om minstealder for hogst er bra og må suppleres med virkemidler som tar vare på gammelskogen og stimulerer alternativer til flatehogst som øker skogens karbonlager og naturmangfold.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Silje Ask Lundberg
leder